

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Žalany

Číslo projektu: CZ. 1.07/1.4.00/21.3210

Téma sady: Zeměpis 8. – 9.

Název DUM: VY_32_INOVACE_5B_2_Změny_hospodářské_struktury_ČR_po_r._1989

Vyučovací předmět: Zeměpis

Název vzdělávacího materiálu: Změny hospodářské struktury ČR po r. 1989

Autor: Mgr. Barbora Jurčíková

Datum vytvoření: červen 2013

Anotace: Materiál slouží k výkladu a následnému opakování a procvičování socioekonomického tématu „Změny hospodářské struktury v ČR po r. 1989“.

Očekávaný výstup: Žák vlastními slovy vysvětlí, k jakým změnám došlo a stále dochází po přelomovém roce 1989, chápe základní souvislosti změn, vysvětlí vlastními slovy některé pojmy pojící se k tomuto tématu.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 8. tř. (9. tř.)

Metodické pokyny: Snímky 4 – 7 slouží k výkladu tématu, vyučující ho může využít jako podklad k diskuzi o tom, co žáci o této době již vědí od svých rodičů, prarodičů. Zároveň tyto snímky můžou sloužit jako podklad pro zápis do sešitů. S grafem na odkazu na snímku 7, můžou žáci dále pracovat, porovnávat apod. K procvičování a prohlubování znalostí o této době slouží snímky 8 – 11, žáci pracují s učebnicí (viz zdroje dat) a doplňují text. Tyto informace opět mohou posloužit jako zápis do sešitů. Ověření znalostí slouží snímky 12 a 13, žáci pracují buď samostatně do sešitů, ve dvojicích, soutěžně ve skupinách, nebo téma může být využito jako písemná prověrka.

Pomůcky: sešit, učebnice (viz zdroje dat)

Časový harmonogram: cca 30 min.

ZMĚNY HOSPODÁŘSKÉ STRUKTURY

Změny po roce 1989

ROK 1989

- Konec **socialismu** v Čechách
- Myšlenkový systém založený na společenském pojetí práce, respektive politické hnutí usilující o zespolečnění výrobních prostředků a likvidaci společenských tříd. Socialismus vychází ze dvou základních předpokladů:
 - Sociální spravedlnost je rovnost, nerovnost je nespravedlnost.
 - Soukromé vlastnictví výrobních prostředků vede k nerovnosti, proto musí být nějakým způsobem socializováno (převedeno na společnost).

PŘELOMOVÝ ROK 1989

- Cesta ke kapitalismu = rozvoj soukromého vlastnictví
⇒ vznik tržní ekonomiky
- **Privatizace** státního majetku (podniky, půda)=
převod do soukromého vlastnictví
- Podniky často prodány do zahraničí
 - ŠKODA – Volkswagen
 - Čokoládovny Praha – Nestlé aj.
- V současnosti největší státní podnik???

ZMĚNY, K NIMŽ DOŠLO

- Některá odvětví ztratila svůj význam (zemědělství, průmysl), jiná posilují (služby)
- Průmyslová produkce neklesá, ale více lidí je zaměstnáno ve službách
- Vznik informační společnosti – rozvoj informačních technologií

PROBLÉMY TRŽNÍ EKONOMIKY

- Velká konkurence
- Velké sociální rozdíly
- Vysoká nezaměstnanost (jaká je v současné době?)
- <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Zahraniční obchod

Před r. 1989

Obchod směřován do zemí _____
_____ a _____
Evropy.

Suroviny se dovážely
naopak především ze

Po r. 1989

Obchodujeme hlavně se
zeměmi _____
Evropy.

Největším obchodním
partnerem je _____

Největším českým vývozcem
je _____

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Průmysl a zaměstnanost

Před r. 1989

Rozvíjel se zejména

Rozvíjely se průmyslové oblasti Čech, jako např.

a

Po r. 1989

V těžkém průmyslu dochází k

Mostecko, Karvinsko, Ostravsko jsou regiony nejvíce zasažené

Nejvíce se rozvíjí

a

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Cestování

Před r. 1989

Cestování bylo velmi

Lidé museli mít speciální

Nejvíce se cestovalo do

Po r. 1989

Hranice _____

Občané mají neomezené možnosti.

Nejvíce cestujeme do:

v zimě: _____

v létě: _____

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Nakupování

Před r. 1989

Pouze _____
nabídka všeho zboží (co do
druhu i počtu).

_____ byly
speciální prodejny se
zahraničním zbožím, kde
se kupovalo za _____

Po r. 1989

Nabídka se značně
_____.

Začaly se budovat velké
_____,
_____,
_____,
které vlastní zahraniční
společnosti.

VYBER SPRÁVNOU ODPOVĚĎ

- Základem změn v hospodářství byly změny :
 - Ve vlastnictví podniků a půdy
 - Dovoz zboží ze zahraničí
 - Privatizace podniků
- Hlavním sociálním problémem souvisejícím s těmito změnami je
 - Příliv občanů jiné národnosti
 - Nízké sociální dávky vyplácené státem
 - Nezaměstnanost
- Nedostatkovému zboží se říkalo:
 - „na frontu“
 - Podpultové
 - Čekací

OPAKOVÁNÍ

Spoj dvě k sobě se hodící části

1. Systém, který se snaží odstranit soukromé vlastnictví.
 2. ŠKODA přešla pod majitele ...
 3. Odvětví, které v současnosti zaměstnává nejvíce lidí.
 4. Vývoz před r. 1989 byl zaměřen do ...
 5. Dříve se rozvíjel především ...
 6. Pro současné cestovatele ...
 7. Obchod, kde se platilo tzv. bony.
 8. Nežádoucím následkem rozvoje tržní ekonomiky je ...
- A. Služby
 - B. TUZEX
 - C. Zemí střední a východní Evropy
 - D. Nezaměstnanost
 - E. Socialismus
 - F. Volkswagen
 - G. Neexistující hranice
 - H. Těžký průmysl

Řešení

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Zahraniční obchod

Před r. 1989

Obchod směřován do zemí
střední a **východní**
Evropy.

Suroviny se dovážely
naopak především ze
Sovětského svazu

Po r. 1989

Obchodujeme hlavně se
zeměmi **západní** Evropy.

Největším obchodním
partnerem je **Německo**.

Největším českým vývozcem
je **ŠKODA AUTO**.

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Průmysl a zaměstnanost

Před r. 1989

Rozvíjel se zejména **těžký průmysl**

Rozvíjely se průmyslové oblasti Čech, jako např. **severní Čechy** a **severní Morava**.

Po r. 1989

V těžkém průmyslu dochází k **útlumu**.

Mostecko, Karvinsko, Ostravsko jsou regiony nejvíce zasažené **nezaměstnaností**.

Nejvíce se rozvíjí **elektrotechnika** a **automobilový průmysl**.

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Cestování

Před r. 1989

Cestování bylo velmi
omezené, komplikované.

Lidé museli mít speciální
povolení.

Nejvíce se cestovalo do
**NDR, Bulharska,
Rumunska.**

Po r. 1989

Hranice **zmizely.**

Občané mají neomezené
možnosti.

Nejvíce cestujeme do:
v zimě: **alpské země**
v létě: **Středozemní moře**

ZMĚNY V HOSPODÁŘSTVÍ

Nakupování

Před r. 1989

Pouze **omezená**
nabídka všeho zboží (co do
druhu i počtu).

TUZEXY byly speciální
prodejny se zahraničním
zbožím, kde se kupovalo za
bony (tuzexové koruny).

Po r. 1989

Nabídka se značně **zlepšila,**
rozšířila.

Začaly se budovat velké
supermarkety,
hypermarkety,
zábavní centra, které vlastní
zahraniční společnosti.

VYBER SPRÁVNOU ODPOVĚĎ

- Základem změn v hospodářství byly změny :
 - **Ve vlastnictví podniků a půdy**
 - Dovoz zboží ze zahraničí
 - Privatizace podniků
- Hlavním sociálním problémem souvisejícím s těmito změnami je
 - Příliv občanů jiné národnosti
 - Nízké sociální dávky vyplácené státem
 - **Nezaměstnanost**
- Nedostatkovému zboží se říkalo:
 - „na frontu“
 - **Podpultové**
 - Čekací

OPAKOVÁNÍ

Spoj dvě k sobě se hodící části

1. Systém, který se snaží odstranit soukromé vlastnictví.
 2. ŠKODA přešla pod majitele ...
 3. Odvětví, které v současnosti zaměstnává nejvíce lidí.
 4. Vývoz před r. 1989 byl zaměřen do ...
 5. Dříve se rozvíjel především ...
 6. Pro současné cestovatele ...
 7. Obchod, kde se platilo tzv. bony.
 8. Nežádoucím následkem rozvoje tržní ekonomiky je ...
- A. Služby
 - B. TUZEX
 - C. Zemí střední a východní Evropy
 - D. Nezaměstnanost
 - E. Socialismus
 - F. Volkswagen
 - G. Neexistující hranice
 - H. Těžký průmysl

1E, 2F, 3A, 4C, 5H, 6G, 7B, 8D

Zdroje dat

- Autorem materiálu a všech částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Barbora Jurčíková
- Použitý software: MS Power Point 2007
- VOŽENÍLEK, Vít; SZCZYRBA, Zdeněk. *Zeměpis 4. Česká republika*. Olomouc: Prodos, 2002, ISBN 80-7230-116-0.
- AUTOR NEUVEDEN. *socialismus* [online]. [cit. 1.6.2013]. Dostupný na WWW: <http://literatura.kvalitne.cz/soci.htm>